

Tilleke & Gibbins

Force Majeure Clauses during the Covid-19 Pandemic

ข้อสัญญาเรื่องเหตุสุดวิสัย ในภาวะการระบาดของโควิด-19

Noppramart Thammateeradaycho | Attorney-at-Law

Webinar by the Licensing Executive Society | May 28, 2020

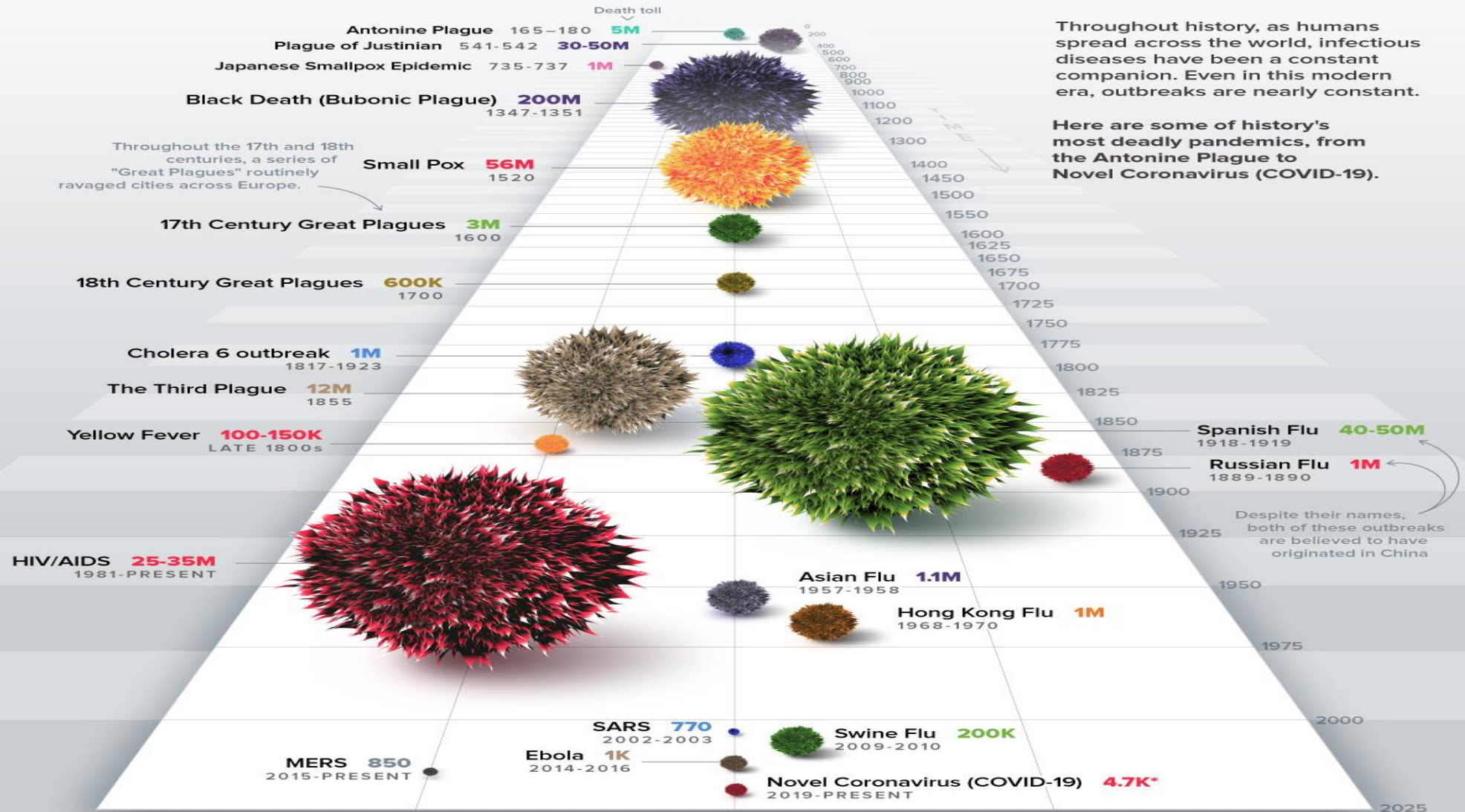
bangkok | hanoi | ho chi minh city | jakarta | phnom penh | vientiane | yangon

Objectives

1. สัญญาทางธุรกิจได้รับผลกระทบทางกฎหมายอย่างไรบ้าง จากการแพร่ระบาดของโควิด-19
2. ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย กรณีไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้
3. Can Force Majeure Excuse your Liability?
4. COVID-19 legal toolkit – เครื่องมือทางกฎหมายเบื้องต้น

HISTORY OF PANDEMICS

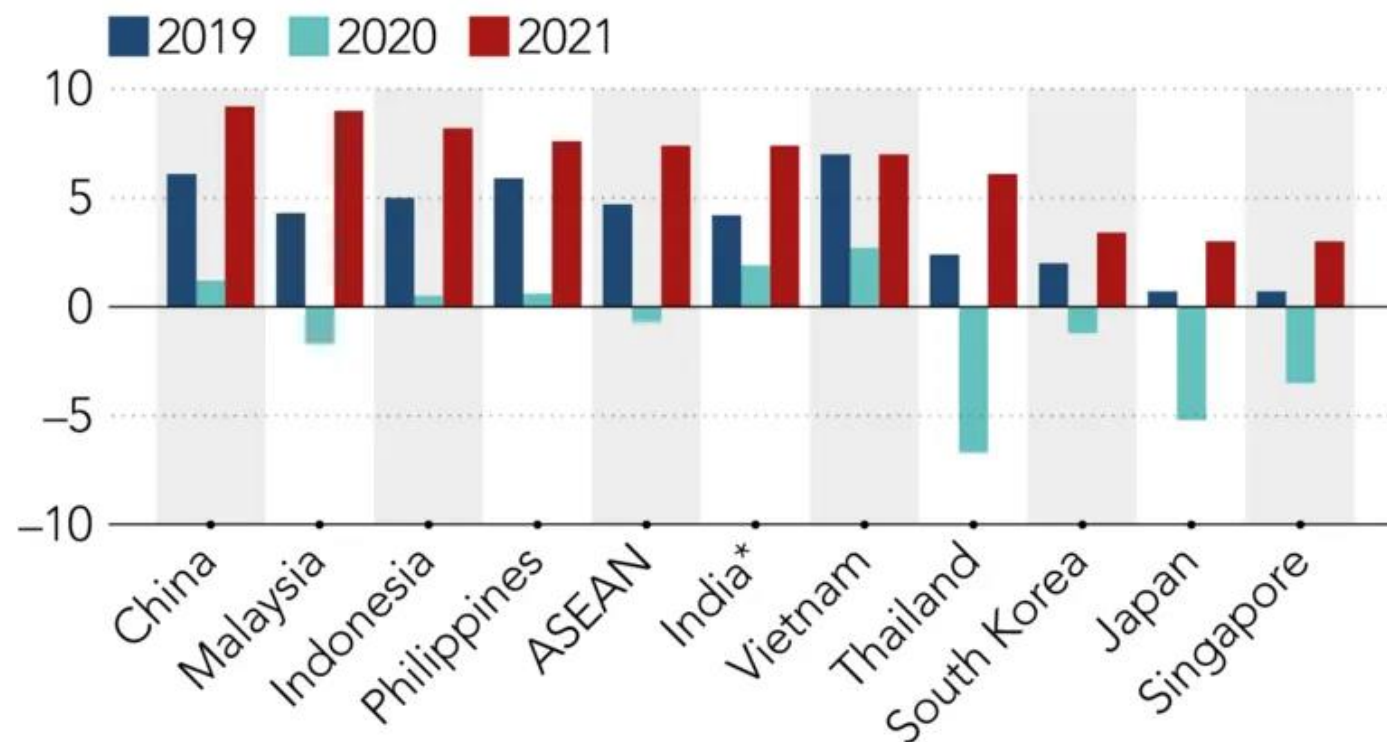
Pan-dem-ic (of a disease) prevalent over a whole country or the world.

*As of Mar 11, officially a pandemic according to WHO
It is hard to calculate and forecast the impact of COVID-19 because the disease is new to medicine, and data is still coming in.

ECONOMIC IMPACT

Asia's real GDP growth forecast (In percent)

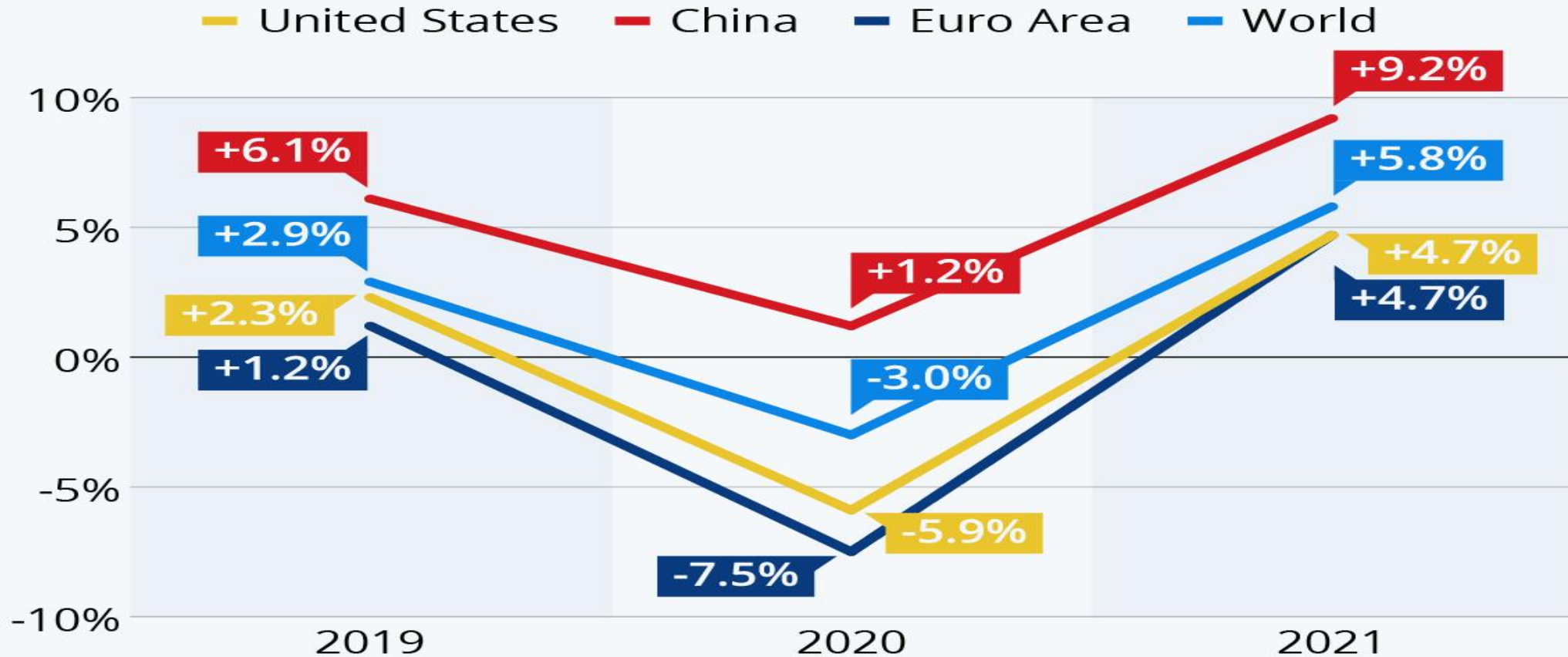
2020, 2021 forecast as of April 15, 2020

*Based on fiscal year, from April 1 through March 31

Source: IMF

Hoping for a V-Shaped Recovery

GDP growth forecast for selected economies
(as of April 2020)

Source: IMF

Economic Impact of COVID-19

- ▶ **ม.ค.-มี.ค.2020:** COVID-19 ระบาดในจีน
 - จีนประกาศปิดเมืองอู่ฮั่น และเมืองรอบ ๆ อู่ฮั่น
 - นักท่องเที่ยวจีนไม่มาเที่ยวประเทศไทย
 - กระทบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม สายการบิน ฯ
 - **26 เม.ย.** คนไข้คนสุดท้ายออกจากรพ. อู่ฮั่น
- ▶ 14 มี.ค. สหรัฐห้ามผู้เดินทางจาก 26 ประเทศในEU เข้าประเทศ
- ▶ 26 มี.ค. พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ

สรุปประกาศข้อกำหนดและข้อปฏิบัติ ตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ฉบับ 1

พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ บังคับใช้แล้ว! มีข้อห้าม ให้ และควรปฏิบัติอะไรบ้าง
สามารถสรุปสาระสำคัญแบบเข้าใจง่ายๆ ได้ ดังนี้

ห้าม

ห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง

ห้ามประชาชนเข้าไปในพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19

ห้ามกักตุนสินค้า

ยา เวชภัณฑ์ อาหาร น้ำดื่ม หรือสินค้าอื่นที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน

ห้ามชุมนุม

ห้ามมิให้มีการชุมนุม การทำกิจกรรม หรือการมั่วสุม ในสถานที่แออัด

ห้ามเสนอข่าวบิดเบือน

ห้ามการเสนอข่าวอันไม่เป็นความจริง และทำให้ประชาชนเข้าใจผิด

ให้

ให้ปิดสถานที่เสี่ยง

สถานบวช วัด สถานบริการ สถานที่ท่องเที่ยว ห้างสรรพสินค้า และศาสนสถาน

ให้เปิดทำการสถานที่จำเป็น

เช่น โรงพยาบาล ร้านขายยา โรงแรม ร้านอาหาร ซูเปอร์มาร์เก็ต และธนาคาร

ให้ปิดการเดินทาง

เข้าราชอาณาจักร ทั้งทางบก น้ำ และอากาศ

ให้อำนาจแก่ผู้ว่าทุกจังหวัด

สำหรับมาตรการบรรเทาผลกระทบ ในเขตพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

ควร

กลุ่มเสี่ยงควรอยู่ในเคหสถาน

ได้แก่ ผู้สูงอายุตั้งแต่เจ็ดสิบปีขึ้นไป เด็กต่ำกว่าห้าปีลงมา และบุคคลที่มีโรคประจำตัว

งดหรือควรชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัด

หากจำเป็นต้องรับการตรวจคัดกรอง และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางราชการกำหนด

ทั้งนี้ หากไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษ
ตามมาตรา 18 พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ คือ
จำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน
40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
รวมถึงโทษตามกฎหมายอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้อง

ที่มา : สำนักนายกรัฐมนตรี

โควิด-19 เป็นเหตุสุดวิสัย หรือไม่

- ▶ การอ้างเหตุสุดวิสัย ทำให้คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญา จริงหรือ?
- ▶ การอ้างว่า ทำตามสัญญาไม่ได้ เพราะมีการระบาดของโควิดทั่วโลก ทำให้รัฐบาลมีคำสั่งให้ปิดกิจการบางประเภท ซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัย มีผลกระทบอย่างไรบ้างกับสัญญา
- ▶ ข้อสัญญาว่าด้วย เหตุสุดวิสัย บัญญัติไว้อย่างไรบ้าง
- ▶ ถ้าสัญญาของเราไม่มีข้อสัญญาเรื่องเหตุสุดวิสัย เราจะอ้างเหตุสุดวิสัยได้หรือไม่

สัญญา, ข้อตกลง, Contract, Agreement

▶ สัญญาซื้อขาย

- คู่สัญญา คือ ผู้ซื้อ และผู้ขาย
- สิทธิตามสัญญา – ผู้ขายมีสิทธิได้รับเงินค่าสินค้า และผู้ซื้อ มีสิทธิได้สินค้า
- หน้าที่ตามสัญญา – ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบสินค้า ผู้ซื้อ มีหน้าที่ชำระเงินค่าสินค้า

▶ สัญญาจ้างทำของ

▶ สัญญารับขนของ

▶ สัญญาจ้างแรงงาน

เหตุสุดวิสัย = คำอธิบายเหตุการณ์ที่ไม่ใช่ความผิดของคู่สัญญา

- ▶ เหตุสุดวิสัยตามบทบัญญัติของกฎหมาย
- ▶ เหตุสุดวิสัยตามข้อตกลงในสัญญา – สามารถตกลงให้แตกต่างกับสัญญาได้เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
 - ตกลงให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากเหตุสุดวิสัย ได้หรือไม่
 - ตกลงให้มีค่าชดเชย หรือให้ถือเสมือนว่า อีกฝ่ายผิดสัญญาในกรณีเกิดเหตุสุดวิสัย ได้หรือไม่
 - ตกลงให้มีการแก้ไขสัญญา ยกเลิกสัญญาบางส่วน หรือยกเลิกสัญญาทั้งฉบับ หากมีเหตุสุดวิสัย ได้หรือไม่
 - กำหนดให้เหตุสุดวิสัยมีรายละเอียดมากกว่า ที่กฎหมายกำหนดได้หรือไม่

เหตุสุดวิสัย ตามกฎหมายไทย

- ▶ ป.พ.พ. มาตรา 8 “เหตุสุดวิสัย” - เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น
- ▶ จากบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเห็นได้ว่า เหตุที่จะถือได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยนั้นต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช่ความผิดของบุคคลผู้นั้น และต้องเป็นเหตุที่ไม่สามารถป้องกันได้ แม้บุคคลผู้ประสบเหตุนั้นจะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

โควิด-19 เป็นเหตุสุดวิสัย ตามกฎหมายไทย

▶ เหตุสุดวิสัย ตามคำพิพากษาของศาลไทย

เหตุที่เกิดขึ้น	เป็นเหตุสุดวิสัย	ไม่ใช่เหตุสุดวิสัย
ไข้หวัดนก	ใช่	
น้ำท่วมตามฤดูกาล		ไม่ใช่
มหาอุทกภัย 2554	ใช่	
สึนามิ	ใช่	
พายุตามฤดูกาล	บางครั้ง ใช่	บางครั้ง ไม่ใช่
กฎหมายใหม่ คำสั่งทางการ	บางครั้ง ใช่	บางครั้ง ไม่ใช่
เพลิงไหม้	บางครั้ง ใช่	บางครั้ง ไม่ใช่

กฎกระทรวง

การได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย
อันเกิดจากการระบาดของโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ
พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และมาตรา ๗๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า ความรวมถึงภัยอันเกิดจากการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคติดต่ออันตรายอื่นตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อซึ่งมีผลกระทบต่อสาธารณสุข และถึงขนาดที่ผู้ประกันตนไม่สามารถทำงานได้หรือนายจ้างไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ

ข้อ ๒ ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓ ในกรณีมีเหตุสุดวิสัย และลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ไม่ได้ทำงานหรือนายจ้างไม่ให้ทำงานเนื่องจากต้องกักตัวหรือเฝ้าระวังการระบาดของโรค ให้ลูกจ้างดังกล่าวซึ่งไม่ได้รับค่าจ้างมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ในอัตราร้อยละ หกสิบสองของค่าจ้างรายวัน โดยให้ได้รับตลอดระยะเวลาที่ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงาน หรือนายจ้างไม่ให้ทำงาน แต่ไม่เกินเก้าสิบวัน ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือตามระยะเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๔ ในกรณีมีเหตุสุดวิสัย ถึงขนาดที่นายจ้างต้องหยุดประกอบกิจการไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราว และลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ไม่สามารถทำงานได้และไม่ได้รับค่าจ้างในระหว่างนั้น ไม่ว่านายจ้างจะหยุดประกอบกิจการเองหรือหยุดประกอบกิจการตามคำสั่งของทางราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อหรือกฎหมายว่าด้วย

ผลตามกฎหมายของเหตุสุดวิสัย (1)

- ▶ กฎหมายศุลกากร มาตรา 29 ขอคืนอากรกรณีนำเข้าวัตถุดิบผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งต้องส่งออกภายใน 1 ปี **เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย** ขอขยายเวลาได้อีก 6 เดือน
- ▶ ป.พ.พ. มาตรา 616 ให้ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขาได้มอบหมายแก่ตนสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชักช้า เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดแต่**เหตุสุดวิสัย**
- ▶ กฎหมายการรับขนทางทะเล มาตรา 52 ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อสินค้าเสียหายหรือสูญหายหรือส่งมอบล่าช้า **เพราะเหตุสุดวิสัย**

ผลตามกฎหมายของเหตุสุดวิสัย (2)

- ▶ กฎหมายการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ มาตรา 27 ผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อสินค้าเสียหายหรือสูญหายหรือส่งมอบล่าช้า **เพราะเหตุสุดวิสัย**
- ▶ กฎหมายการรับขนทางถนนระหว่างประเทศ มาตรา 32 ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อสินค้าเสียหายหรือสูญหายหรือส่งมอบล่าช้า **เพราะเหตุสุดวิสัย**

ผลตามกฎหมายของเหตุสุดวิสัย (3)

- ▶ **กฎหมายประกันชีวิต** มาตรา 85/4 และกฎหมายประกันวินาศภัย มาตรา 80/4 เป็นกรณีที่บริษัทประกันชีวิตและประกันภัยต้องนำส่งเงินเข้ากองทุน แต่ไม่ได้ส่งหรือส่งช้า ต้องเสียเงินเพิ่ม **แต่ถ้ามีเหตุสุดวิสัย** ให้คิดเงินเพิ่มลดลง
- ▶ **กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ** มาตรา 72 ผู้ให้หลักประกันต้องส่งมอบกิจการหลักประกันให้แก่ผู้บังคับหลักประกันภายใน 7 วัน เว้นแต่มี**เหตุสุดวิสัย**
- ▶ **กฎหมายประกันสังคม** มาตรา 79/1 ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยหรือนายจ้างไม่ให้ทำงานเนื่องจาก**มีเหตุสุดวิสัย** ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- ▶ **กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ** มาตรา 102 การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญาหรือการขยายสัญญาหรือข้อตกลง ผู้มีอำนาจพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่เกิดขึ้นจริง **เมื่อมีเหตุสุดวิสัย**

ด่วนที่สุด

ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕๒/ว ๑๗/๑

๑ พ.ค. ๒๕๖๓ ๑๖

รป	เลขที่	ว/ด/ป	เวลา
3	2172	11/5/63	09.37

คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อ
จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ
กรมบัญชีกลาง
ถนนพระรามที่ ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการในช่วงเวลาที่ได้รับผลกระทบจากกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

เรียน ปลัดกระทรวงพาณิชย์

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว ๘๓ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ได้ข้อความเข้าใจการบริหารสัญญากรณีการจ้างเหมาบริการเพื่อศึกษาดูงาน อบรมหลักสูตร ประชุม จัดงาน ทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ในปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วย และรัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร และหลายพื้นที่มีการประกาศ งดการออกนอกเคหสถานและการเดินทางเข้า - ออกในพื้นที่ ซึ่งอาจส่งผลให้หน่วยงานของรัฐไม่สามารถ ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อความเข้าใจการดำเนินการ ของหน่วยงานของรัฐกรณีต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด ๑๙ และยกเว้นการปฏิบัติ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

การบริหารสัญญาของภาครัฐช่วงโควิด

- ▶ กรณีที่โรคโควิด-19 เกิดภายหลังจากที่หน่วยงานของรัฐได้ลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงกับคู่สัญญา แล้ว ให้องค์กรของรัฐพิจารณา ดังนี้

1. การบริหารสัญญา

เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ถือเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 102 วรรคหนึ่ง (2) แห่ง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยเหตุสุดวิสัยให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8

การพิจารณางดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ดำเนินการดังนี้

1.1 กรณีที่สัญญายังไม่ครบกำหนด ให้องค์กรของรัฐนำจำนวนวันที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 มาขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง

1.2 กรณีที่สัญญาครบกำหนดและมีค่าปรับเกิดขึ้นแล้ว ให้องค์กรของรัฐนำจำนวนวันที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มางดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง

ทั้งนี้ “จำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง” ให้องค์กรของรัฐพิจารณาจากกฎหมาย ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งของทางราชการที่ ให้องค์กรของรัฐปิดทำการ สั่งห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง สั่งปิดสถานที่หรือสั่งห้ามกระทำการหรือ สั่งการใด ๆ จนถึงวันที่เปิดทำการได้ตามปกติ

การบริหารสัญญาของภาครัฐช่วงโควิด

2. การตรวจรับพัสดุของหน่วยงานของรัฐ ให้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 หากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่สามารถดำเนินการตรวจรับพัสดุหรือไม่สามารถออกไปตรวจงานจ้าง ในกรณีงานจ้างก่อสร้างตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจแต่งตั้งบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นั้นๆ เป็นคณะกรรมการหรือกรรมการตรวจรับพัสดุแทน

2.2 ให้เลื่อนระยะเวลาการตรวจรับพัสดุดอกไปก่อน จนกว่าคณะกรรมการตรวจรับพัสดุจะสามารถดำเนินการตรวจรับพัสดุนั้น ๆ ได้

เหตุสุดวิสัยมีผลกระทบต่อสัญญาอย่างไร?

- ▶ ปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้ขณะเหตุสุดวิสัยยังไม่สิ้นสุด
- ▶ ปฏิบัติตามสัญญาได้บางส่วน
- ▶ สัญญาไม่บรรลุเป้าประสงค์ของคู่สัญญา
- ▶ เกิดความเสียหายขึ้นกับคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ใครรับผิดชอบ?
- ▶ นับแต่เหตุสุดวิสัยสิ้นสุดลง
 - คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่ต้องใช้เวลาใช้จ่ายจำนวนมาก เช่น ต้องซื้อเครื่องจักรใหม่ หรือต้องกู้ยืมจำนวนมากในการเปิดกิจการอีกครั้ง
 - ปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้อีกเลย
 - ปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่การดำเนินการตามสัญญาไม่เป็นประโยชน์ใดกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาต้องทำอะไร เมื่อเกิดเหตุสุดวิสัย ?

ประเภทของสัญญา	พิจารณาผลกระทบจาก ...	ผลกระทบตามสัญญา
1. สัญญา ไม่มี ข้อสัญญาเหตุสุดวิสัย	ปพพ. หรือ กฎหมายเฉพาะอื่น	• ยกเว้นโทษ • ผ่อนปรน • การชำระหนี้พ้นวิสัยหรือไม่
2. สัญญา มี ข้อกำหนดเรื่องเหตุสุดวิสัย	สัญญาระบุไว้อย่างไร • ให้แจ้งถึงการมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้นเพื่อใช้สิทธิตามสัญญา • ไม่ต้องรับผิดชอบเหตุสุดวิสัย • แก้ไขสัญญา • บอกเลิกสัญญาก่อนกำหนด	คู่สัญญาเป็นผู้กำหนดว่า ในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น • แต่ละฝ่ายมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร • ต้องดำเนินการใดบ้าง • สิทธิเรื่องค่าเสียหาย เบี้ยปรับ

ตัวอย่าง ข้อสัญญาว่าด้วย เหตุสุดวิสัย

- ▶ Business shareholder agreement
- ▶ The parties to this Agreement are excused from performance and shall not be liable for any delay in performance or non-performance, in whole or in part, caused by the occurrence of any event or contingency beyond the control of the parties including, but not limited to, work stoppages, fires, civil disobedience, riots, rebellions, natural disasters, **acts of God**, and acts of war or terrorism. Each party so affected shall promptly give written notice to the other parties and shall use its best efforts to resume performance. Upon receipt of such notice, all obligations under this Agreement shall be immediately suspended for the duration of such force majeure event.
- ▶ คู่สัญญาตามสัญญานี้จะได้รับการยกเว้นจากการปฏิบัติตามสัญญาและไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความล่าช้าในการปฏิบัติตามสัญญาหรือการไม่ปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วน อันเกิดจากเหตุการณ์หรือความไม่แน่นอน นอกเหนือจากการควบคุมของคู่สัญญา รวมถึงแต่ไม่จำกัดแค่ การหยุดงาน ไข้หวัด การตีแพ่ง การจลาจล การกบฏ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การกระทำของพระเจ้า และ สงครามหรือการก่อการร้าย คู่สัญญาแต่ละฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจะมีหนังสือแจ้งไปยังอีกฝ่ายโดยทันที และใช้ความพยายามที่ดีที่สุดที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป เมื่อได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว หน้าที่ทุกประการตามสัญญานี้จะถูกระงับทันทีเป็นระยะเวลาตามที่เหตุสุดวิสัยนั้นยังมีอยู่

ตัวอย่าง ข้อสัญญาว่าด้วย เหตุสุดวิสัย

- ▶ สัญญาเช่า
- ▶ คู่สัญญาไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อกันหากคู่สัญญาอีกฝ่าย หรือถือว่าผิดนัดหรือผิดสัญญาสำหรับการไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือความล่าช้าในการปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่งในสัญญานี้ เมื่อการไม่ปฏิบัติตามหรือความล่าช้าในการปฏิบัติตามสัญญาเกิดขึ้นจากหรือเป็นผลมาจาก อัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว เฮอริเคน การห้ามเรือเข้าออกท่า การขาดแคลน โรคระบาด การกักตัว สงคราม การกระทำ การก่อสงคราม (ไม่ว่าจะได้มีการประกาศสงครามหรือไม่) การก่อการร้าย การจลาจล ความไม่สงบ ความซุลมุนวุ่นวาย การกระทำของพระเจ้า การละเว้นหรือความล่าช้าโดยหน่วยงานภาครัฐ (ยกเว้นกรณีที่มีความล่าช้านั้นเป็นผลมาจากการผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งตามสัญญานี้โดยฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง) หรือเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันที่นอกเหนือการควบคุมตามสมควรของฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญา ("เหตุสุดวิสัย") ฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะแจ้งไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายถึงเหตุสุดวิสัยนั้นภายใน 30 วันนับแต่วันที่เกิดเหตุดังกล่าว โดยมีหนังสือแจ้งไปยังคู่สัญญาอีกฝ่าย ระบุดังลักษณะของเหตุการณ์ ระยะเวลาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และการกระทำที่ได้ทำไปแล้วเพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น การพักการชำระหนี้จะมีผลไม่เกินขอบเขตและระยะเวลาตามจำเป็น และฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะใช้เวลาพยายามตามสมควรในเชิงพาณิชย์ในการเยียวยาการไม่สามารถปฏิบัติตามการชำระหนี้ของตนได้

Case no. 1 ใช้หวัดนก เหตุสุดวิสัย การชำระหนี้พ้นวิสัย [5353/2552]

- ▶ การที่ไก่ของจำเลยที่ 1 ที่ซื้อจากโจทก์ไปเลี้ยงถูกทางราชการสั่งให้ฆ่าทำลายไปทั้งหมด เนื่องจากเกิดโรคระบาดใช้หวัดนกทำให้ไม่สามารถนำไก่ไปขายคืนให้แก่โจทก์ตามสัญญาได้ เป็นเหตุสุดวิสัยที่ทำให้จำเลยที่ 1 ไม่สามารถนำไก่ที่เลี้ยงโตแล้วไปขายคืนโจทก์นั้น จึงเป็นการชำระหนี้ที่พ้นวิสัยเฉพาะในส่วนสัญญาที่โจทก์สัญญาว่าจะรับซื้อไก่คืน

คดีมหาอุทกภัย 2554 (1)

- ▶ โจทก์ทำสัญญาขายสินค้าให้กับจำเลยเป็นเวลา 15 ปี ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าของจำเลย โดยต้องมียอดสั่งซื้อขั้นต่ำเดือนละ 1 ล้านบาท สัญญานี้ มีข้อสัญญาเหตุสุดวิสัยระบุให้ กรณีมีเหตุสุดวิสัย ให้ถือว่า คู่สัญญาไม่ผิดต้องรับผิดชอบในค่าเสียหาย
- ▶ ต่อมา เกิดเหตุน้ำท่วมใหญ่ปีเดือน ตค.-ธค. 2554 โรงงานจำเลยที่นิคมโรจนะ โรงงานจำเลยได้รับความเสียหายทั้งหมด เพราะขนย้ายเครื่องจักรออกไม่ทัน แม้ว่า จำเลยจะได้สร้างกำแพงคอนกรีตป้องกันน้ำไว้

คดีมหาอุทกภัย 2554 (2)

- ▶ จำเลยบอกเลิกสัญญาซื้อวัตถุดิบจากโจทก์ ทั้งที่เพิ่งดำเนินการตามสัญญาไป 2 ปีก็เกิดน้ำท่วม
- ▶ โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายคำนวณจากยอดสั่งซื้อขั้นต่ำเดือนละ 1 ล้าน x 13 ปี 180 ล้านบาท
- ▶ จำเลยอ้างข้อสัญญาเรื่องเหตุสุดวิสัย กำหนดยกเว้นความรับผิดแก่คู่สัญญาอันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัย ไม่ต้องรับผิดในค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้อง
- ▶ หากต้องฟื้นฟูโรงงานต้องใช้เงินประมาณ 34,000 ล้านบาท
- ▶ ศาลพิพากษาว่า กรณีน้ำท่วมใหญ่เป็นเหตุสุดวิสัย

คดีมหาอุทกภัย 2554 (3)

- ▶ แต่ศาลพิจารณาว่า แต่อุทกภัยซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว
- ▶ เหตุสุดวิสัยที่ทำให้การชำระหนี้พ้นวิสัยจึงหมดไปด้วย
- ▶ โจทก์ฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายที่โจทก์ขาดรายได้ภายหลังจากเหตุการณ์น้ำท่วมผ่านพ้นไปแล้ว จนเหตุการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ จำเลยจะอ้างเหตุน้ำท่วมเพื่อไม่ปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้
- ▶ การบอกเลิกสัญญาของจำเลยไม่ชอบ
- ▶ จำเลยจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา และต้องชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์

คดีมหาอุทกภัย 2554 (4)

- ▶ ศาลอุทธรณ์ให้ ความรับผิดชอบของจำเลยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 1 มี.ค. 2556 – มีนาคม 2557 เป็นเวลา 147 เดือน (หลังน้ำลดและบวกระยะเวลาที่จำเลยต้องซื้อเครื่องจักร ติดตั้งเครื่องจักร และเดินเครื่องจักร เพื่อประกอบกิจการตามปกติอีกครั้งหนึ่ง ภายใน 1 ปี หลังน้ำลด)
- ▶ โดยกำหนดค่าเสียหายให้จำเลยต้องชำระเดือนละ 200,000 บาท รวมเป็นค่าเสียหายที่จำเลยต้องชำระ 29,400,000 บาท (ประมาณ
- ▶ 15% ของค่าเสียหายที่โจทก์ฟ้องเรียกร้อง)

Case No. 2 เรือเทียบท่าก่อนกำหนด 3999/2559

- ▶ โจทก์ว่าจ้างจำเลยขนส่งสินค้ากัณฑ์ไอน้ำความดันต่ำ จำเลยให้บริการรับขนของทะเล
- ▶ แม้จำเลยนำสืบว่า เรือเดินทะเลอาจเทียบท่าก่อนตารางการเดินเรือได้ **เนื่องจากภัยธรรมชาติและเป็นเหตุสุดวิสัย**ที่จำเลยไม่อาจควบคุมได้ แต่เมื่อจำเลยไม่ได้นำสืบว่าเหตุที่เรือที่จำเลยว่าจ้างเข้าเทียบท่าเรือและออกจากท่าเรือก่อนกำหนดเกิดจากภัยธรรมชาติอย่างไร
- ▶ ทั้งกรณีจะเป็นเหตุสุดวิสัยจะต้องได้ความว่าเหตุดังกล่าวเป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 8 เมื่อจำเลยประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการรับขนสินค้าทางทะเลย่อมต้องทราบดีว่าระยะเวลาการเดินเรือและเข้าเทียบท่าอาจคลาดเคลื่อนได้ หากจำเลยใช้ความระมัดระวังตามสมควรในฐานะผู้ประกอบการก็ไม่ควรจ้องระวางเรือที่จะออกจากท่าเรือต้นทางก่อนถึงกำหนดส่งมอบสินค้าตามที่โจทก์แจ้งไว้ล่วงหน้า จึงหาใช่เหตุสุดวิสัยดังข้อต่อสู้ของจำเลยไม่

พายุ ขนส่งทางอากาศ 7157/2555

- ▶ ส่วนปัญหาที่โจทก์ต่อสู้ว่า ความล่าช้าเกิดจากเหตุสุดวิสัยและสภาพแห่งของนั่นเองข้อเท็จจริงนี้ โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 616
- ▶ แต่โจทก์ไม่ได้นำเสนอให้เห็นถึงรายละเอียดเกี่ยวกับพายุว่า เกิดพายุที่ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี วันเวลาใด มีความรุนแรงเพียงใดและเกิดขึ้นในช่วงกำหนดการบินของเครื่องบินที่จะขนส่งสินค้า อย่างไร มีเหตุให้ต้องเลื่อนกำหนดการบินออกไปเป็นวันเวลาใด
- ▶ ทั้งมิได้นำสืบว่าสินค้าของจำเลยมีขนาดใหญ่จนไม่สามารถขนส่งโดยเครื่องบินของสายการบินทั่วไป อย่างไร จึงฟังไม่ได้ว่าความล่าช้าเกิดจากมีพายุและข้อจำกัดเที่ยวบินของเครื่องบินเฉพาะสำหรับขนส่งสินค้าที่ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี อันเป็นเหตุสุดวิสัยหรือสภาพแห่งของนั่นเอง

สินามิ สัญญาเช่าซื้อรถ 1589/2558

- ▶ รถยนต์ที่เช่าซื้อเสียหายใช้การไม่ได้และสัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลง ตามสัญญาต่อท้ายสัญญาเช่าซื้อ ข้อ 5 วรรคสอง กำหนดว่าหากไม่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบค่าเสียหายเพียงเท่าที่เจ้าของได้ใช้จ่ายไปตามความจำเป็นและมีเหตุอันสมควรและตามข้อ 11 กำหนดว่า เมื่อสัญญาเช่าซื้อสิ้นสุด ผู้เช่าซื้อต้องมีหน้าที่ต้องส่งมอบรถยนต์คืน
- ▶ จำเลยยังต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายสำหรับราคาทรัพย์สินตามสภาพที่เสียหาย โดยไม่ต้องชำระราคารถยนต์ใหม่ที่โจทก์ได้ซื้อมา

ผลตามกฎหมายของเหตุสุดวิสัย 5352/2553

- ▶ เมื่อปรากฏตามสัญญาจะซื้อจะขายว่า จำเลยผู้จะขายตกลงว่าจะพยายามดำเนินการก่อสร้างอาคารชุดพร้อมจดทะเบียนอาคารชุดให้เสร็จภายในปี 2541 ในกรณีที่จำเลยผู้จะขายไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จตามกำหนด **เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือ** เหตุผลความล่าช้าที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของจำเลย จำเลยยอมที่จะคืนเงินที่โจทก์ผู้จะซื้อชำระมาแล้วทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ผู้จะซื้อ
- ▶ เมื่อจำเลยยังดำเนินการก่อสร้างอาคารศูนย์สรรพสินค้าไม่เสร็จและมีได้ก่อสร้างสระว่ายน้ำขนาดใหญ่บนลานจอดรถของอาคารชุดภายในกำหนดเวลาตามสัญญาจะซื้อจะขายโดยไม่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุความล่าช้าที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของจำเลย **จำเลยจึงเป็นฝ่ายปฏิบัติผิดสัญญาดังกล่าว**
- ▶ โจทก์ยอมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาแก่จำเลยแต่ละฝ่ายต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม จำเลยจึงต้องคืนเงินที่โจทก์ได้ชำระแก่จำเลยแล้วให้โจทก์พร้อมดอกเบี้ยคิดตั้งแต่วันที่จำเลยได้รับไว้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 391 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

ถูกระงับเงินกู้ ไม่ใช่เหตุสุดวิสัย 842 – 844/2553

- ▶ เหตุที่จะถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยตาม ป.พ.พ. มาตรา 8 จะต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้ความผิดของบุคคลผู้นั้น และต้องเป็นเหตุที่ไม่สามารถป้องกันได้แม้บุคคลผู้ประสบเหตุนั้นจะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว
- ▶ การที่จำเลยจัดสรรที่ดินและได้ประกาศขายที่ดินแปลงย่อยพร้อมบ้านพักอาศัยแก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งผู้บริโภคร้างลิบห้ำโดยที่มิได้เตรียมเงินลงทุนไว้ให้พร้อมเสียก่อนเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับเงินลงทุน ซึ่งสถาบันการเงินระงับการให้กู้ในระหว่างนั้นเป็นเหตุให้การดำเนินการปลูกสร้างบ้านพักอาศัยหยุดชะงักลง จึงเป็นความผิดของจำเลยที่ไม่เตรียมการป้องกันไว้ก่อนทั้งๆ ที่สามารถกระทำได้อธิโอไม่ได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยอันจะเป็นเหตุให้จำเลยหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

China's Force Majeure Certificate

On January 27, 2020, all companies are forbidden to recover production before February 9 and works will start on February 10.

Financial Time, 28 Feb 2020

The CCPIT began issuing the force majeure certificates this month to provide proof of holiday extension or lockdowns to disease-hit factories that wanted to revise their contracts.

In a statement posted on its website, the trade promotion agency said the document could partially or fully free recipients from fulfilling business contracts. “[The certificate] has significant execution power abroad,” said the CCPIT.

However, lawyers interviewed by the Financial Times disputed that statement. “That certificate probably means a lot in a Chinese court. It’s probably decisive,” said Dan Harris, a lawyer who has worked on force majeure cases against Chinese companies. “Outside of China, it doesn’t really have any legal means.”

The legal provision is traditionally used to protect parties in a contract from “acts of God” such as earthquakes.

“Nobody denies that the problem in China is harrowing,” said Brian Perrott, a London-based partner at law firm Holman Fenwick Willan. “But when it comes to cold contractual rights, one has to be focused on the terms of the written contract.”

China invokes 'force majeure' to protect businesses — but the companies may be in for a 'rude awakening'

PUBLISHED FRI, MAR 6 2020•2:30 AM EST UPDATED FRI, MAR 6 2020•5:53 AM EST

Force majeure clauses in English law contracts are usually “very lengthy and detailed, and outline exactly which events can be used to trigger FM,” said Perrott. “They will often specifically refer to epidemics, which would cover the coronavirus.”

The party claiming force majeure would then need to prove that their ability to meet the contract was “impaired” or made “impossible” by the coronavirus. “The latter, in particular, is extremely challenging to prove. Most FM claims fail,” he added.

COVID-19 Legal Toolkit

- ▶ ศึกษาสัญญาว่า มีข้อสัญญาว่าด้วยเรื่องเหตุสุดวิสัยหรือไม่
- ▶ กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญา เป็นกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ
- ▶ หากมี สัญญากำหนดให้มีการแจ้งใช้สิทธิกรณีเหตุสุดวิสัย หรือไม่ (ระยะเวลาแจ้งต้องเคร่งครัด)
- ▶ รวบรวมหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์ความเสียหาย แต่เนิ่น ๆ
- ▶ การจัดทำ Timeline และบันทึกเหตุการณ์ในช่วงเกิดเหตุสุดวิสัย

Noppramart Thammateeradaycho

+ 66 84 1600 985 | noppramart.t@tilleke.com

www.tilleke.com

